

– поза межами діапазону цін (рентабельності), використовується медіана діапазону цін.

Метод порівняльної неконтрольованої ціни базується на порівнянні ціни, застосованої під час контрольованої операції, з ціною (діапазоном цін) у співставній (співставних) неконтрольованій (неконтрольованих) операції (операціях).

Метод ціни перепродажу складається з порівняння результату перепродажу, який покупець товару в контрольованій операції отримує від перепродажу товару в неконтрольованій операції, з результатом перепродажу, який отримується у співставній неконтрольованій операції купівлі та операціях перепродажу. Метод ціни перепродажу також може використовуватися, зокрема, але не виключно, якщо під час перепродажу товару здійснюються такі операції:

– підготовка товару до перепродажу та його транспортування (поділ товарів на партії, формування поставок, сортування, перепакування);

– змішування товарів, якщо характеристики кінцевої продукції (напівфабрикатів) істотно не відрізняються від характеристик змішуваних товарів.

Метод «витрати плюс» складається з порівняння надбавки на витрати, понесені прямо чи опосередковано під час поставки товарів (робіт, послуг) у контрольованій операції, з надбавкою на витрати, понесені прямо чи опосередковано під час поставки товарів (робіт, послуг) у співставній неконтрольованій операції. Він може застосовуватися під час:

– виконання робіт (надання послуг) особами, які є пов'язаними з отримувачами результатів таких робіт (послуг);

– реалізації товарів, сировини або напівфабрикатів за домоворами між пов'язаними особами;

– реалізації товарів (робіт, послуг) за довгостроковими домоворами (контрактами) між пов'язаними особами.

Метод чистого прибутку операції полягає у порівнянні чистого прибутку на основі відповідної бази (витрати, продаж, активи), що отримує платник податку у контрольованій операції, з чистим прибутком на основі тієї ж бази у співставній неконтрольованій операції.

Метод розподілення прибутку операції складається з виділення кожному пов'язаному підприємству, що бере участь у контрольованій операції, частини загального прибутку (або збитку), отриманого від такої операції, яку б непов'язане підприємство отримало від участі у співставній неконтрольованій операції.

Для цілей податкового контролю за трансфертним ціноутворенням звітним періодом є календарний рік. Відповідний звіт про контрольовані операції платник податку зобов'язаний подати до 1 травня року, наступного за звітним, хоча термін перевірки його може бути збільшеним до 18 місяців або й ще подовженим на рік у певних випадках, а строк давності контролю складати 7 років.

За неподання звіту та документації за встановленим періодом передбачена відповідальність, зокрема: за ненадання звіту – штраф 100 розмірів мінімальної заробітної плати, а за не включення в звіт інформації про контрольовані операції – 5% суми таких операцій [4].

Висновки

1. Практичне застосування трансферного ціноутворення в цілях перевірки повноти нарахування та сплати податків на прибуток і на додану вартість в Україні поки що відсутнє – започаткований лише законодавчо-нормативний процес даного заходу.

2. Податковий контроль з допомогою трансферного ціноутворення ґрунтується на принципі «витагнутої руки» (Arm's length principle) – міжнародному стандарті, погодженому державами-членами Організації економічного співробітництва та розвитку та понад 70 країнами, які не є членами цієї організації.

3. Наразі існує нагальна потреба проведення консультативно-роз'яснювальної роботи серед фахівців підприємств, підготовчої роботи для формування інформаційної та звітної баз.

Список використаних джерел

1. Шпичак О.М., Стасіневич С.А., Боднар О.В. Ціна і ціноутворення на агропродовольчу продукцію: Навч. посібник – К.: ННЦ ІАЕ. – 2009. – 238 с.

2. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т. – К.: КНЕУ, 2003. – 91 с.

3. Шкварчук Л.О. Механізм регулювання цін на продовольчому ринку: монографія / Л.О. Шкварчук. – Львів: ІРД НАНУ, 2010. – 205 с.

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням: Закон України від 28 грудня 2014 р. №72–VIII / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

5. Податковий кодекс України №2755–VI від 02.12.2010 / [Електрон. ресурс] – Режим доступу: www.rada.gov.ua

О.А. БІЛИК,

аспірант, Київський національний торговельно-економічний університет

Особливості моделей корпоративного управління

У статті досліджено та узагальнено погляди різних науковців щодо функціонування англо-американської, німецької та японської моделей корпоративного управління. Визначено ключові відмінності сутнісних ознак кожної з таких моделей та досліджено особливості вітчизняної моделі корпоративного управління.

Ключові слова: корпорація, моделі корпоративного управління, акціонери, рада директорів, акціонерний капітал, механізм корпоративного управління, контрольний пакет акцій, права акціонерів.

А.А. БИЛЫК,

аспірант, Киевский национальный торгово-экономический университет

Особенности моделей корпоративного управления

В статье исследованы и обобщены взгляды ученых относительно функционирования англо-американской, немецкой и японской моделей корпоративного управления. Определены ключевые отличия существенных признаков каждой из таких моделей и исследованы особенности отечественной модели корпоративного управления.

Ключевые слова: корпорация, модели корпоративного управления, акционеры, совет директоров, акционерный капитал, механизм корпоративного управления, контрольный пакет акций, права акционеров.

O.A. BILYK,

postgraduate of Kyiv National University of Trade and Economics

The features of corporate governance models

The views of different scholars on the functioning of the Anglo-American, German and Japanese models of corporate governance was researched and compiled in this article. The article identifies key differences between the essential features of each of the models and investigates the features of the national model of corporate governance.

Keywords: corporation, corporate governance model, share holders, board of directors, share holders' equity, corporate governance mechanism, a controlling stake, the rights of share holders.

Актуальність теми дослідження. Сучасна економіка, що змінила попередні централізовані планові відносини на ринкові, зумовила необхідність радикальних змін структури управління як підприємством, так його підрозділами. Серед заходів, спрямованих на зміну системи управління підприємством, найвагоміше значення мала трансформація форми власності підприємства як наріжного каменя ефективного господарювання. Тому першою необхідністю в забезпеченні якісного управління підприємством було переведення його з державної в акціонерну власність.

На сучасному етапі розвитку ринкових економічних відносин актуальним є формування ефективної національної моделі корпоративного управління та подальшого розвитку корпоративних відносин. У цьому зв'язку важливим і необхідним є з'ясування особливостей функціонування моделей корпоративного управління.

Постановка проблеми. Функціонування моделей корпоративного управління в різних країнах має певні особливості. На основі їх дослідження автором будуть сформульовані висновки щодо ключових відмінностей сутнісних ознак таких англо-американської, німецької та японської моделей. Дослідження та врахування зарубіжного досвіду корпоративного управління сприятиме подальшому розвитку українського корпоративного сектору економіки.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Свій внесок у дослідження моделей корпоративного управління в Україні зробили такі вітчизняні вчені, як Д.А. Баяра, Н.В. Бутенко, І. Бондар, В.А. Євтушевський, К.В. Ковальська, З.О. Луцишин та ін. Своєю чергою, серед зарубіжних вчених, що досліджували це питання, слід виділити роботи А. Демба, В.Б. Кондратьєва, Ф. Нойбауера, О. Мендрул, А. Хайда.

Метою статті є узагальнення особливостей моделей корпоративного управління.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до особливостей функціонування кожної країни у світовій практиці виділяють три основні моделі корпоративного управління: англо-американську, японську та німецьку. Вони відрізняються між собою за ключовими учасниками та засновниками корпорації; характеристикою структури володіння акціями; системою органів управління та принципами розподілу повноважень між ними; організацією вторинного ринку цінних паперів; механізмами взаємодії між основними учасниками; законодавчим регулюванням; вимогами до розкриття інформації.

Проведені дослідження кожної з трьох моделей корпоративного управління дозволяють виділити їхні основні особливості. Так, за дослідженнями В.А. Євтушевського, К.В. Ковальської, Н.В. Бутенко найважливішою особливістю

англо-американської (аутсайдерської) системи управління є відсутність домінуючих інвесторів, акції американських компаній широко розпорошені в результаті чого жодна з груп акціонерів не може претендувати на особливе представництво у раді директорів, а тому вони не мають і особливо-го впливу на стратегію корпоративного управління. В англо-американській моделі крім акціонерів задіяні такі учасники корпоративних відносин: менеджери – представники вищої ланки управління корпорацією, відповідальні за реалізацію її стратегії, а також директори – представники акціонерів та менеджменту, які входять до ради директорів [1, с.85].

Дослідження свідчать, що до структури корпоративного управління моделі, яка аналізується, входять: загальні збори акціонерів, рада директорів та президент компанії. Рада директорів включає виконавчих менеджерів компанії, які мають свої особливості, інтереси та запрошених незалежних директорів. Між членами ради виконавчими та незалежними директорами здійснюють розподіл функцій акціонери компанії, через прийняття рішення на загальних зборах. Слід підкреслити, що на законодавчому рівні це не визначено, існує лише відповідальність ради за діяльність корпорації в цілому. Крім вказаного, англо-американські компанії залучають інвестиційний капітал на фондовому ринку, де законодавством визначено ряд таких норм: по-перше, комерційним банкам прямо забороняють займатися інвестиційною діяльністю; по-друге, обмежують можливість фінансових інститутів володіти великими пакетами акцій компанії.

У таких умовах фінансові інститути перетворюються на «портфельних інвесторів», що не володіють достатніми можливостями для втручання в поточний стан справ у компанії.

Можна виділити як переваги, так і недоліки цієї системи. Так, перевагою цієї системи є мобільність інвестицій та швидкий відтік капіталу з неефективних галузей в ефективні. Недоліком її є націленість корпорацій на дохідність акцій, інколи на шкоду стратегічному розвитку. В цілому американська модель ефективна в період інноваційного розвитку економіки.

У німецькій моделі, як і в японській, ключовими учасниками є банки і корпоративні акціонери, причому банк одночасно є і акціонером та виступає в ролі основного кредитора, депозитарію і агента, емітента цінних паперів і боргових зобов'язань та голосує на загальних зборах. Загалом німецька система корпоративного управління зорієнтована на її ключових учасників, проте багато уваги приділяється і дрібним акціонерам, які купують акції головним чином через банки [2, с. 23].

У німецькій системі корпоративного управління ради директорів корпорацій значно відрізняються від американських насамперед тим, що німецьке правління складається з двох

органів: наглядової ради та виконавчої ради, або правління. Дворівнева структура задумана як засіб чіткого розподілу функцій «нагляду» та «управління», в указаній системі виконавча рада лише прагне, а наглядова – розпоряджається. Виконавча рада (правління) складається з 5–15 членів, кожен з яких відповідає за певний напрям діяльності компанії або за одну з ключових адміністративних функцій – управління фінансами, персоналом, виробництвом, маркетингом тощо [2, с. 89]. Іншу частину ради становлять акціонери, уповноважені від банків, а також значні постачальники/покупці, за даними дослідження 30% місць у раді належить акціонерам, близько 50% – працівникам і 20% – іншим учасникам корпорації.

Аналіз моделей корпоративного управління свідчить про подібність німецької та японської структур, насамперед у наявності значної ваги інсайдерів та ключової ролі банків. Інколи підкреслюють, що цю систему «засновано на відносинах», основою яких є максимізація добробуту не лише акціонерів, а й трудового колективу, держави, загалом у всіх учасників корпорації. Ще однією важливою характерною особливістю японської моделі корпоративного управління є структура акціонерного капіталу, тому що акції цілковито перебувають у руках фінансових організацій та корпорацій: страхові компанії володіють біля 50% акцій, корпорації – 25% [2, с. 31].

Як показують дослідження, структура ради директорів в Японії є точною копією американської (після закінчення Другої світової війни), тому нині 80% японських корпорацій не мають у складі своїх рад незалежних директорів, а самі ради, як і в Німеччині, є представниками інтересів компанії та її головних «співучасників», проте дворівнева структура ради і представництва працівників та уповноважених банків тут відсутні. У японських компаніях переважна кількість членів ради директорів – це представники вищого рівня управління, а участь банків проявляється лише у нагляді за станом рахунків компанії і діями їхніх представників.

Японська рада директорів є скоріше продовженням адміністрації, ніж представником акціонерів, проте завдяки широко розповсюдженій системі перехресної акціонерної власності, права вето та функції нагляду, акціонери, зацікавлені власники та внутрішні інвестори (наприклад, постачальники, споживачі, банк корпорації) можуть суттєво впливати на визначення політики адміністрації та здійснення контролю за нею. Той факт, що рада директорів кожної компанії складається з різноманітних інвесторів, для яких отримання віддачі від своїх акцій не завжди є головною метою, значним чином впливає на особливості побудови та функціонування всієї системи управління корпорацією.

Отже, як зазначає В.А. Євтушевський, і ми з ним повністю погоджуємось, що японська модель не схожа ні на американську, ні на німецьку, вона є частиною японської економіки, для якої характерне існування потужних промислових груп, наявність великих банківських інвестицій у промисловість з високою часткою перехресного володіння акціями. Тому стратегії корпоративного управління тут націлені виключно на розвиток корпорації, а не на задоволення короткострокових інтересів дрібних акціонерів [1, с. 92].

Системи корпоративного управління у більшості країн із перехідною економікою більш схожі на німецьку модель, особливо через домінування в них системи дворівневих рад ди-

ректорів, також існує низка причин, що зумовлює особливості нинішнього стану їх корпоративного управління: акціонером у багатьох з них є держава, яка нерідко реалізує свої інтереси як акціонера всупереч інтересам інших зацікавлених осіб і самого акціонерного товариства, порушує принципи корпоративного управління; керівництво здебільшого продовжують здійснювати ті особи, що очолювали державні підприємства; більшість акціонерних товариств перебуває у надзвичайно складному фінансово-економічному стані [3, с. 62].

Отже, нині можна виділити такі основні особливості сучасної національної моделі корпоративного управління: велика розпорошеність акціонерного капіталу між громадянами України, які несвідомо стали власниками; висока концентрація власності в фінансово-промислових групах; специфічна реакція інсайдерів на використання грошових потоків і факторів виробництва для особистого збагачення незалежно від інтересів акціонерів; незначний вплив таких зовнішніх механізмів контролю, як аудит, банки, ринок цінних паперів; інформаційна ізоляція, закритість корпорацій; невикористання більшістю підприємств механізмів корпоративного управління; недосконале законодавче забезпечення; слабкість фондових ринків; порушення прав акціонерів та вимог розкриття інформації тощо.

Досліджуючи моделі корпоративного управління, можна заключити, що видатні теоретики і практики схиляються до того, що «в Україні було обрано так звану континентальну (німецьку) модель корпоративного управління, яка на відміну від американської орієнтована на обмежену кількість акціонерів або на наявність конкретного кола акціонерів, які публічно контролюють товариство» [4, с. 5]. Разом із тим зустрічаються й твердження, що при порівнянні ознак усталених моделей корпоративного управління з показниками української можна виділити спільні характеристики і виявити, що національна модель здебільшого тяжіє до японської [3, с. 61].

У результаті внутрішніх і зовнішніх ринкових перетворень та з прийняттям Закону України «Про акціонерні товариства» акціонерні товариства мають можливість залучити капітал на міжнародних фондових ринках, вільно проходити процедуру лістингу на фондових біржах, до того ж дана процедура є обов'язковою для акціонерних товариств публічної форми. Відповідно простежується тенденція до збільшення кількості іноземних інвесторів, які володіють акціями вітчизняних підприємств і компаній, до того ж національні інвестори інтенсивніше придбавають акції зарубіжних компаній.

Обсяги міжнародних емісій акцій зросли з незначного рівня на початку 1980-х років до \$8 млрд. на початку 1990-х і близько \$40 млрд. на рік. Транскордонні потоки акцій також збільшилися. Міжнародний ринок цінних паперів регулює потоки фінансових ресурсів і безпосередньо впливає на інвестиційні процеси в реальному секторі економіки, через нього в розвинутих країнах світу проходять значні фінансові потоки, щорічний обсяг продажу акцій у Німеччині становить близько 19% ВВП, у США – 35%, а в Японії – 38%. За даними Світового банку, рівень капіталізації в Україні у 2002 році становив 3% ВВП, а у 2004-му – вже близько 30%. У країнах Європейського Союзу рівень капіталізації становить у середньому більш як 127% ВВП [5, с. 26].

У працях фахівців з питань корпоративного управління, зокрема А. Демба, Ф. Нойбауера [6], особлива увага приді-

ляється проблемам пошуку нових парадигм і принципів побудови систем (моделей) корпоративного управління, які повинні забезпечувати ефективність процесу прийняття рішення в умовах глобалізації. У вітчизняній науковій літературі окремі аспекти дослідження сутності розвитку систем корпоративного управління найбільш висвітлені у працях В. Євтушевського, І. Бондар [7, с. 94]. Вважаємо, що проблема конвергенції систем корпоративного управління є багатоаспектною і вимагає подальших досліджень.

На думку З.О. Луцишина, «...інтегрований та інтегральний світовий фінансовий сектор нині нічим іншим як глобальною системою акумулювання фінансових ресурсів з розподілом та перерозподілом між світовими господарюючими суб'єктами на принципах конкуренції, яка також набула глобального характеру, відбувається прямування до світового фінансизму, коли першоосновою вже є не надприбуток, а можливість отримувати доходи, функціонувати у глобальній системі, маючи свою нішу, брати участь у розподілі та перерозподілі» [8, с. 129]. На шляху до пошуку методів подолання зловживань з активами акціонерних товариств, що зумовлено глобальною конкуренцією на міжнародних ринках цінних паперів, конвергенція систем корпоративного управління, на наш погляд, стане рятівним етапом, а запровадження фундаментальних принципів, наприклад принципів ОЕСР, наблизить до ефективного вирішення питань корпоративного управління, а зближення правових, регулюючих норм поглибить процес обміну інформацією між учасниками, які активно впливають на конвергенцію самих систем. Науковці, які займаються дослідженням корпоративного управління, зазначають, що дійсно «головними факторами процесу конвергенції є глобалізація фінансових і товарних ринків, зближення правових норм, відкритий обмін ідеями та інформацією, однак це не означає уніфікацію інституціонального середовища та національних інститутів корпоративного управління» [9, с. 131].

Отже, системи корпоративного управління розвиватимуться з урахуванням національного інституційного середовища.

У міжнародному кодексі корпоративного управління ОЕСР під назвою «Корпоративне управління; вдосконалення конкуренції і доступу до капіталу в епоху глобальних ринків» (квітень 1998 року) визначено чотири головних принципи» справедливість, транспарентність, підзвітність і відповідальність [10, с. 150–152]. Нині вітчизняні акціонерні товариства не звикли нести корпоративну відповідальність, проте для ефективного розвитку вони повинні стати і соціально, і корпоративно відповідальними. За твердженням С. Котлера, «соціальна корпоративна відповідальність – це вільний вибір на користь зобов'язання підвищувати добробут громади через відповідні підходи до ведення бізнесу, а також надання корпоративних ресурсів» [11, с. 3].

Німецький економіст професор А. Хайд зазначав, що системне порівняння різних структур корпоративного контролю необхідно здійснювати з позиції їх ефективності. На його думку, «концептуалізація структур корпоративного контролю вимагає розмежування між внутрішніми і зовнішніми (з позиції підприємства) механізмами контролю, до важливих внутрішніх механізмів відносять функцію контролю наглядової ради, конкурентні відносини між окремими керівними органами підприємства і контрольно-управлінську функцію найбільш значимих за часткою участі і тому найбільш активних власників, під зовнішніми контрольними механізмами розуміють «ринки фірм», вплив великих кредиторів (наприклад, банків) або конкуренцію на ринках готової продукції» [12, с. 100].

Отже, результати діяльності акціонерних товариств та їхню інвестиційну активність можна оцінити шляхом комплексної характеристики механізмів контролю в системі корпоративного управління, тоді як під час вибору об'єктів інвестування інституційні інвестори свою увагу зосереджують на оцінці рівня корпоративного управління. Однак у світовій практиці досі немає єдиної методології оцінки ефективності корпоративного управління, проте існують кодекси корпоративного управління, що враховують як принципи корпоративного управління ОЕСР, так і національні стандарти розвитку акціонерних відносин.

Порівняльний аналіз прав акціонерів у різних країнах світу

Права акціонерів	Позитивний (+) чи негативний (-) вплив на інвесторів	Країни «Великої сімки»¹	Країни «нових ринків»
Одна акція – один голос	+	–	Малайзія, Греція, Чилі, Південна Корея
Голосування поштою з допомогою бюлетенів	+	Великобританія, США, Франція, Канада	Аргентина, Південна Корея
Кумулятивне голосування	+	США	Таїланд, Аргентина, Філіппіни, Тайвань
Право меншості акціонерів на скасування рішень менеджменту	+	Великобританія, США, Канада, Японія, Німеччина	Аргентина, Бразилія, Чилі, Філіппіни, Малайзія, Тайвань, Таїланд, Індія, Південна Африка
Право меншості акціонерів вимагати викуп акцій за справедливою ціною у випадках великих угод і реорганізації	+	Великобританія, США, Канада, Японія, Німеччина	Аргентина, Бразилія, Чилі, Філіппіни, Малайзія, Тайвань, Таїланд, Індія, Південна Африка
Відсоток акцій, необхідний для скликання позачергових зборів акціонерів		США – 1, Японія – 3, Канада і Німеччина – 5, Великобританія і Франція – 10, Італія – 20	Чилі – 1, Тайвань – 3, Південна Африка, Греція, Аргентина, Бразилія, Португалія, Південна Корея – 5, Індія, Малайзія, Індонезія, Туреччина, Філіппіни – 10, Таїланд – 20, Мексика – 33
Відсоток обов'язкових дивідендів		–	Чилі – 30, Греція – 35, Бразилія – 50, Філіппіни – 50, Португалія – 50

Джерело: [15, с. 7].

На наш погляд, групи акціонерів і структура власності є основними характеристиками корпоративного управління. За результатами досліджень інституту корпоративного права і управління, тенденції формування акціонерного капіталу в Україні свідчать про його складність та відхилення від моделей, які реалізовані в розвинутих країнах Заходу. З урахуванням загального стану економіки, слабкого розвитку фондового ринку, процесу концентрації банківського капіталу можна говорити про подібність української корпоративної моделі континентальній, але з особливостями, притаманними Україні та перехідним економікам взагалі [13, с. 6–7]. Для більшості країн світу актуальною залишається проблема, пов'язана з врегулюванням інтересів різних груп зацікавлених осіб.

З подоланням наслідків, спричинених недоліками як аутсайдерського, так й інсайдерського корпоративного контролю, протягом останнього десятиліття в усіх розвинутих країнах світу реалізуються різні заходи. Експерти з питань корпоративного управління компанії McKinsey&Company вважають, що нині «реформа корпоративного управління є міжнародним явищем» [14, с. 19].

Якщо порівнювати захищеність прав дрібних акціонерів в Україні та інших країнах, можна дійти такого висновку: менш риторичні акціонери згідно із Законом України «Про акціонерні товариства» хоч і мають право скасовувати рішення керівництва акціонерного товариства (за наявності блокуючого пакету акцій), вимагати викупу акцій, а також мати право на обов'язкові дивіденди, проте сучасні реалії зовсім інші і потребують запровадження більш жорстких правил для виконання законних норм дрібних акціонерів (див. табл.).

Отже, за проведеними дослідженнями відмітимо, що прямим результатом глобалізації фінансових ринків є поглиблення конвергенції систем корпоративного управління, саме тому конвергенція систем корпоративного управління повинна відбуватися шляхом розвитку аутсайдерської моделі, економічних інститутів та інфраструктури корпоративного управління.

Висновки

У світовій практиці виділяють три основні моделі корпоративного управління: англо-американську, японську та німецьку, які між собою відрізняються за певними ознаками: учасниками та засновниками корпорації; характеристикою структури володіння акціями; системою органів управління та принципами розподілу повноважень між ними; організацією вторинного ринку цінних паперів; механізмами взаємодії між основними учасниками; законодавчим регулюванням; вимогами до розкриття інформації.

Головною особливістю англо-американської системи управління є відсутність домінуючих інвесторів, акції цих компаній широко розпорошені в результаті чого жодна з груп акціонерів не може претендувати на особливе представництво у раді директорів, своєю чергою, в німецькій моделі ключовими учасниками є банки і корпоративні акціонери, причому банк одночасно є і акціонером та виступає в ролі основного кредитора, депозитарію і агента, емітента цінних паперів і боргових зобов'язань та голосує на загальних збо-

рах, проте активними учасниками виступають також і дрібні акціонери; у японських компаніях переважна кількість членів ради директорів – це представники вищого рівня управління, а участь банків проявляється лише у нагляді за станом рахунків компанії і діями їхніх представників.

Своєю чергою, основними особливостями вітчизняної моделі корпоративного управління є: велика розпорошеність акціонерного капіталу між громадянами України, які несвідомо стали власниками; висока концентрація власності в фінансово-промислових групах; специфічна реакція інсайдерів на використання грошових потоків і факторів виробництва для особистого збагачення незалежно від інтересів акціонерів; незначний вплив таких зовнішніх механізмів контролю, як аудит, банки, ринок цінних паперів; інформаційна ізоляція, закритість корпорацій; не використання більшістю підприємств механізмів корпоративного управління; недосконале законодавче забезпечення; слабкість фондових ринків; порушення прав акціонерів та вимог розкриття інформації тощо.

Список використаних джерел

1. Євтушевський В.А. Стратегія корпоративного управління / Євтушинський В.А., Ковальська К.В., Бутенко Н.В. – К.: Знання, 2007. – 287 с.
2. Румянцев С.А. Українська модель корпоративного управління: становлення та розвиток / С.А. Румянцев. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 149 с.
3. Мендрул О. Корпоративне управління: усталені характеристики та особливості їх реалізації в національній моделі / О. Мендрул // Ринки цінних паперів України. – К. – 2002. – №9–10. – С. 51–62.
4. Вартість у корпоративному управлінні // Проект МФК «Корпоративний розвиток в Україні». – К.: Круглий стіл. – №7–8. – 2004. – 126 с.
5. Баюра Д.О. Конвенчерція систем корпоративного управління в умовах глобалізації / Д.О. Баюра // Фінанси України. – 2008. – №2. – С. 26–35.
6. Демб А. Корпоративне управління: Віч-на-віч з парадоксами: пер. з англ. / А. Демб, Ф. Нойбауер. – К.: Основи, 1997. – С. 302.
7. Євтушевський В.А. Узгодження корпоративних інтересів в АПК / В.А. Євтушевський // Економіка АПК. – 2000. – №7. – С. 10–11.
8. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З.О. Луцишин. – К.: Вид. центр «Друк», 2002. – 296 с.
9. Третьяков М. Конвергенція моделей корпоративного управління / М. Третьяков // Вопросы экономики. – 2004. – №1. – С. 129–140.
10. Кондратьев В.Б. Корпоративное управление и инвестиционный процесс / В.Б. Кондратьев. – М.: Наука, 2003. – 270 с.
11. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Л. Ненсі. – [Пер. з англ. С. Яринич]. – К.: Стандарт. 2005. – 450 с.
12. Хайд А. Корпоративное управление в Европе / А. Хайд // Проблемы теории и практики управления. – 2002. – №4. – С. 95–106.
13. Корпоративное управление в России: есть ли шанс для улучшения // Институт корпоративного права и управления. – М., 2001. – 29 с.
14. Баюра Д.А. Корпоративные скандалы. Американский бизнес призвали к ответственности / Д.А. Баюра // Украинская Инвестиционная Газета. – 2002. – №29 (356). – 23 июля.
15. Баюра Д.А. Корпоративные скандалы. Бизнес в США проходит «чистку» / Д.А. Баюра // Украинская Инвестиционная Газета. – 2002. – №30 (357). – 30 июля.